

"וְשִׂמְחָתָּ, בְּחֻגְךָ: אֶתְּהָ וּבִנְךָ וּבִתְּךָ, וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ, וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְהָאֲלֻמָּנָה, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ"

אגף תכנים, תוכניות,
הכשרה והשתלמויות

"חג הסוכות תעשה לך" ערבות, מעורבות ומה שביניהם

מערך פעילות לכיתות ז'-י"ב

בפעילות זו, נקשר בין ארבעה מנהגים בולטים של חג סוכות לכישורים ולערכים החברתיים הגלומים בהם: ערבות הדדית, הכרת הטוב, מעורבות והתבוננות רפלקטיבית. נציף את הרלוונטיות של הערכים ושל מנהגי החג לחיי היומיום בכיתה, בבית הספר ובקהילה.

פתיחה (15 דקות)

חלוקה לקבוצות, עיון ודיון (20 דקות)

סיכום ודיון במליאה (10 דקות)

מטרות הפעילות

1. בירור הערכים הגלומים במנהגי חג סוכות ובחינת הרלוונטיות שלהם לחיינו כיום.
2. להציב מטרות אישיות וקבוצתיות לשנה החדשה בתחום החברתי.

"וְשִׂמְחַתְךָ, בְּחֻגְךָ: אֶתְּהָ וּבִבְנֶיךָ וּבְתֵיבָתְךָ, וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ, וְהַלְוֵי וְהַגֵּר וְהַיְתוּם וְהָאֵלְמָנָה, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ"

פתיחה

המנחה יחלק את הכיתה לארבע קבוצות ויערוך תחרויות קצרות להצפת הנושא.

אפשר לתת לקבוצות שמות על פי סמלי ומנהגי החג: **ישיבה בסוכה, הזמנת אושפיזין, חג האסיף, ארבעת המינים.**

תחרות שלישית: זהה את

האושפיזין. המנחה יבחר נציג מכל קבוצה שיהיה דמות ועל הקבוצות לנחש את הדמויות

תחרות שניה: חידון

(אפשר להעלות את החידון לאתר כמו קהוט וכל קבוצה היא מתחרה)

תחרות ראשונה: המנחה

ימדוד דקה, ועל כל קבוצה לכתוב כמה שיותר אסוציאציות לחג הסוכות (אפשר להשתמש בכלי דיגיטלי ולהעלות את הממצאים על לוח משותף)

שאלות לחידון

• מדוע יושבים בסוכות?

תשובה: הישיבה בסוכה היא כזכר לישיבה בסוכות בעת נדודי עם ישראל במדבר לאחר היציאה ממצרים: "למען ידע דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג 43). כלומר, החג נועד לחזק את ההזדהות הלאומית של עם ישראל עם התהליך שעבר בראשיתו.

• אם הסוכות מזכירות את יציאת מצרים אזי מדוע אין מקימים סוכות בחג פסח? מדוע מקימים אותם דווקא בסוכות?

תשובה: אחד הרעיונות החשובים בחג הסוכות הוא הצניעות והדאגה לנזקקים.

כפי שראינו חג הסוכות הוא גם חג עם היבט טבעי-חקלאי. בתקופה זו עובדי האדמה אספו ואחסנו את היבול באסמי התבואה. הם שמחים על היבול שנאסף והם מתכוננים לשנה החדשה ומייחלים לגשם ולטל. אולם, למרות הרגשת הגאווה על מה שהושג צריך האדם לזכור שלא הכל בזכותו ויש להוקיר תודה גם לבורא עולם שזיכה את האדם בעושרו. בנוסף לכך, בתקופה זו של השנה מזג האוויר מתחיל להתקרר והישיבה בחוץ, בסוכה, קשה יותר ומקבלת משמעות רבה יותר מאשר באביב (פסח) כאשר נעים לשבת בחוץ.

• מדוע מקימים דווקא סוכה ולא משהו אחר?

תשובה: הסוכה מציינת ארעיות (זמניות), בית זמני ללא מחסה מגשם. הסוכה עשויה מחומרים המצויים בטבע, כך שגם העשיר וגם העני יכולים להקים לעצמם סוכה. זהו מסר חברתי של שיוויוניות - למשך שבעה ימים מצטמצמת אי-השיוויוניות המעמדית והכלכלית בין העניים והעשירים. יתירה מזאת, בחג הסוכות נצטוונו על הכנסת אורחים נזקקים לסעודה בסוכה, וכך בא לידי ביטוי גם הערך של דאגה לנזקקים.

• מוזמנים להוסיף עוד....

זהה את האושפיזין

טל מוסרי

מנהל/ת
בית הספר
בו אתם לומדים

יצחק (בוז'י)
הרצוג,
נשיא המדינה

ליונל מסי

"וְשִׂמְחֵת, בְּחֻגֶיךָ: אֶתְהָ וּבִנְךָ וּבִתְךָ, וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ, וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְתוֹם וְהָאֵלְמָנָה, אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ"

עיון ודיון בקבוצות

המנחה יחלק לכל אחת מארבע הקבוצות קטע קריאה קצר על אחד ממנהגי החג ושאלות לדיון.

קבוצה מס' 1: [ישיבה בסוכה](#)

קבוצה מס' 2: [הזמנת אושפיזין לסוכה](#)

קבוצה מס' 3: [ציון חג האסיף](#)

קבוצה מס' 4: [ארבעת המינים](#)

ישיבה בסוכה

קראו את הקטע הבא ודונו בשאלות המצורפות:

שאלות לדיון בקבוצה:

1. אלו ערכים עולים מקטע זה?
2. שתפו זה את זה בסיפור אישי המתחבר לקטע הקריאה (למשל, אירוע אשר בזכותו למדתם להעריך את הטוב שקיים, או מקרה בו דבר טוב סייע לצמיחה ממשבר)
3. נסו להעלות חזקות אישיות וחברתיות שיש לחברי הקבוצה ולחשוב כיצד חזקות אלו יכולות לסייע לאחרים הנמצאים בתקופות קושי או משבר.

"הישיבה בסוכה, היציאה מדירת קבע לדירת ארעי יש בה טעמים רבים.

אפשר הדבר, שהסוכה באה להזכירנו שחייב אדם לזכור בעושרו את העוני, בימי תפארתו את שפלותו, בגדולתו את מצבו כשהיה אדם פשוט, בימי שלום - את סכנת המלחמה, על פני היבשה - את סערות הים ובעיר - את המדבר.

לפי שאין לך דבר שיש בו כדי לשמחנו יותר מאשר זכרון ימי הרעה בימי טובה מרובה ביותר.

הישיבה בסוכה באה איפא ללמד את האדם מידה טובה: שיהא שמח בחלקו. בתוך סוכה צנועה וקטנה ומסוככת ירק עצים בלבד - שם יקיים את מצוות השמחה בחג"

(כתב: אריה בן גוריון, מייסד ארכיון החגים הבין-קיבוצי)

הזמנת אושפיזין לסוכה

קראו את הקטע הבא ודונו בשאלות המצורפות:

שאלות לדין בקבוצה:

1. על פי הקטע, מי הם האושפיזין (האורחים) בסוכה? מה מאפיין אותם?
2. שתפו זה את זה בסיפור אישי בו נתתם מעצמכם למען אחרים ללא כוונת רווח, מדוע עשיתם זאת ובמה אתם נתרמתם?
3. אילו הייתם בונים סוכה משותפת, את מי הייתם מזמינים, פרט לקרובים שלכם?
4. כקבוצה, נסו לחשוב על מישהו בקהילה, או קבוצת אנשים בקהילה, הנמצאים בקושי או משבר ולהעלות רעיונות לסיוע שאתם יכולים להעניק להם.

"חג הסוכת תעשה לה, שבעת ימים: באספף--
מגִּרְנֵךְ, וּמִיִּקְבֵךְ. וְשִׁמְחֵתְךָ, בְּחֻגֶיךָ: אֶתְּהָ וּבְנֶיךָ
וּבְתוֹךְ, וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ, וְהַלְוִי וְהַגֵּר וְהַיְתוּם
וְהָאֵלְמָנָה, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. שִׁבְעַת יָמִים, תֶּחֱגַג
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּמָקוֹם, אֲשֶׁר-יִבְחַר יְהוָה: כִּי
יְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּכֹל תְּבוּאָתְךָ וּבְכֹל מַעֲשֵׂה
יְדֶיךָ, וְהָיִיתָ, אֶף שְׂמֵחַ.
דברים ט"ז, י"ג-ט"ו.

חג האסיף

קראו את הקטע הבא ודונו בשאלות המצורפות:

שאלות לדיון בקבוצה:

1. על פי הקטע, בחג סוכות מציינים את איסוף היבול והמעשים שנזרעו במהלך השנה. לדעתכם, מדוע חשוב לציין איסוף זה?
2. שתפו את חברי הקבוצה אילו מעשים מהשנה האחרונה ברצונכם "לאסוף", לשמור ולזכור. מדוע?
3. אילו דברים משותפים יש בסיפורים שהעליתם?

"שָׁלַשׁ רְגָלִים, תָּחַג לִי בַשָּׁנָה. אֶת-חַג הַמַּצּוֹת, תִּשְׁמַר--
שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת פָּאֶשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ
הָאָבִיב, כִּי-בוֹ יֵצְאָתָּ מִמִּצְרָיִם; וְלֹא-יֵרְאוּ פָנַי, רִיקִם. וְחַג
הַקָּצִיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ, אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה; וְחַג הָאָסֹף
בְּצֵאת הַשָּׁנָה, בְּאֶסְפְּךָ אֶת-מַעֲשֵׂיךָ מִן-הַשָּׂדֶה.

שמות כ"ג, י"ד-ט"ז

ארבעת המינים

קראו את הקטע הבא ודונו בשאלות המצורפות:

שאלות לדין בקבוצה:

1. אילו ערכים עולים מקטע זה?
2. האם ערכים אלו רלוונטיים להיום? כיצד?
3. שתפו זה את זה בסיפור אישי על חיבור עם מישהו שונה מכם, מה הרווחתם ממפגש זה?
4. כקבוצה, העלו רעיונות לחיבורים שונים בתוך בית הספר או בקהילה העשויים לתרום זה לזה.

ארבעת המינים

"המדרש מוצא סימליות בארבעת המינים החקלאיים בסוכות:
האתרוג - בעל ריח וטעם - דומה לאלו השומרים על התורה וגם עושים מעשים טובים.
הלולב - אשר יש לו טעם אך אין לו ריח, דומה לאלו השומרים את התורה, אך אינם עושים מעשים טובים.
ההדס - אשר ריח נעים לו, אך אין לו טעם, דומה לאלו אשר עושים מעשים טובים, אך אינם שומרים את התורה.
הערבה - שאין לה לא טעם ולא ריח, דומה לאלו אשר אינם עושים מעשים טובים, ואף אינם שומרים את התורה.
מצוות ארבעת המינים יכולה להיות שלמה רק אם כל ארבעת המינים מוחזקים יחדיו כאחד, כך גם בני-ישראל. על אף שהם אולי שונים זה מזה, הם נשארים תמיד יחדיו."
מתוך אתר מכון שיטים, ארכיון החגים הבין-קיבוצי

סיכום במליאה

כל קבוצה תשתף את הכיתה ברעיונות שהעלתה בשאלה האחרונה בדיון הקבוצתי (אפשר להעלות על גבי מצגת משותפת או לוח פאדלט)

לאחר האיסוף, המנחה ישאל:

1. אילו ערכים חג סוכות מזמן?
2. כיצד ערכים אלו רלוונטיים לחייכם? באופן אישי ובאופן כיתתי?
3. אילו מהרעיונות שהועלו בקבוצות ניתן ליישם? כיצד?
4. בעקבות הפעילות, האם למדתם על חג סוכות, על עצמכם או על חבריכם משהו חדש? שתפו.

